

Kvindes større inddragelse i arbejdsstyrken og afskaffelse af lønforskellene mellem kvinder og mænd vil have positive virkninger på den økonomiske vækst i Den Europæiske Union. Trods den seneste tids forbedringer er der fortsat forskel mellem mænds og kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet ⁽¹⁾ og kønsbestemte lønforskelle med en lavere beskæftigelsesfrekvens for kvinder til følge, hvilket igen potentielt begrænser væksten i EU. For at nå Europa 2020-målet om en samlet beskæftigelsesfrekvens for kvinder og mænd på mindst 75 % i 2020 er det helt afgørende at få løst denne problematik.

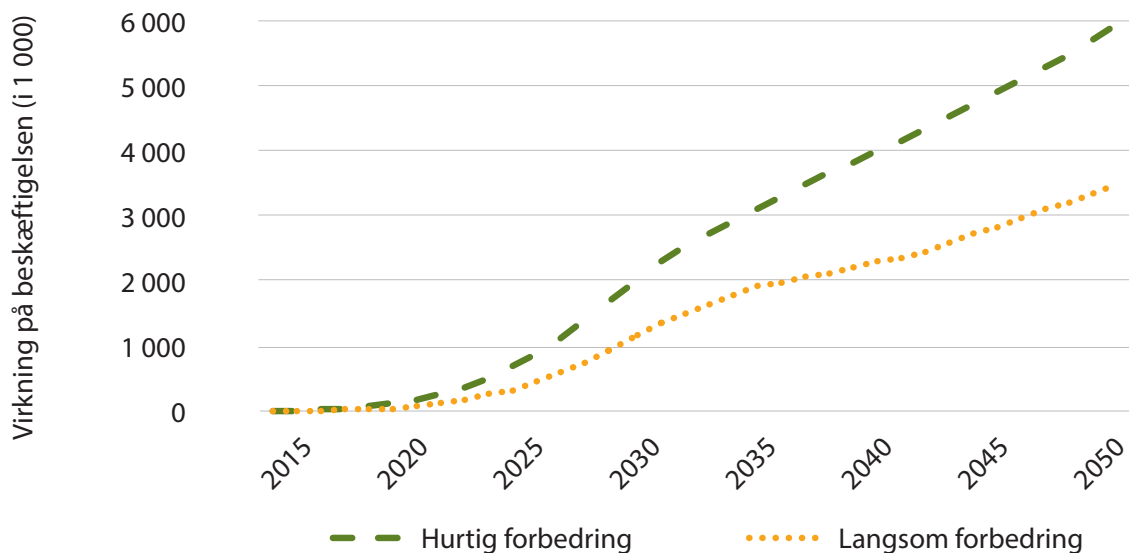
En undersøgelse fra Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) om »de økonomiske fordele ved ligestilling mellem mænd og kvinder« fremviser solid dokumentation for de positive virkninger af at reducere forskellene mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet.

Foranstaltninger til fremme af ligestilling, der kan reducere kønsbestemte skævheder, omfatter:

- tilbud om pasning af børn og andre omsorgsordninger
- ændringer i betaling af og betingelser for forældreorlov
- fremme og støtte af deltids- og flekstidsordninger
- lovgivning og politikker for ligeløn og lige arbejdsvilkår
- afskaffelse af kønsopdeling på tværs af sektorer og erhverv
- reduktion i antallet af karriereafbrydelser blandt kvinder
- tilskyndelse af kvinder til at tage ledende stillinger.

Afskaffelse af forskelle med hensyn til kvinders og mænds løn og deltagelse på arbejdsmarkedet fremmer den økonomiske vækst

Figur 1. Virkningen på beskæftigelsen af at udligne forskellene i mænds og kvinders adgang til arbejdsmarkedet

⁽¹⁾ Deltagelsen på arbejdsmarkedet måles som en procentsats af erhvervsaktive personer i arbejdsstyrken (som enten arbejder eller søger arbejde) i forhold til den sammenlignelige samlede befolkning.

Fjernelse af forskellene i mænds og kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet ville øge beskæftigelsen markant. Ifølge undersøgelsen anslås antallet af job at stige med mellem 3,5 og 6 millioner i 2050 som et resultat af, at flere kvinder kommer ind på arbejdsmarkedet. En stigning i udbuddet af arbejdskraft vil ligeledes sætte sektorer, der tidligere har været kendetegnet ved mangel på arbejdskraft (f.eks. som følge af mangel på faglært arbejdskraft), i stand til at sætte det potentielle output i vejret ^(?).

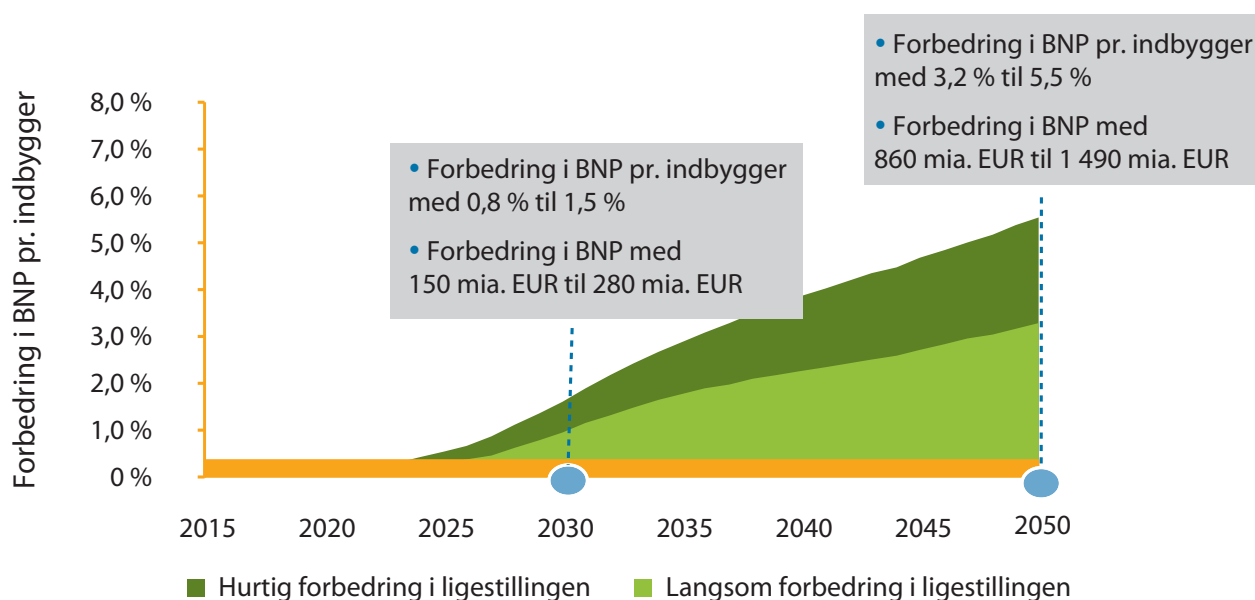
Sammenlignet med virkningerne af at mindske forskellene i deltagelsen på arbejdsmarkedet er virkningerne af at afskaffe lønforskellene på kvinders beskæftigelse relativt små. På den ene side vil højere lønninger tilskynde flere kvinder til at komme ind på arbejdsmarkedet, hvilket ville medføre en stigning i produktiviteten og beskæftigelsen,

men på den anden side forventes højere arbejdskraftomkostninger at få virksomhederne til at reducere deres efterspørgsel efter arbejdskraft og slå færre job op.

Imidlertid bidrager en stigning i kvinders lønninger til at reducere forskelle i erhvervsfrekvensen, der muligvis tegner sig for en del af de positive beskæftigelsesvirkninger, der forbindes med en forbedring af kvinders arbejdsmarkedsaktivitet.

Virkningerne på BNP pr. indbygger er størst, når forskellene i erhvervsfrekvensen indsnævres. BNP pr. indbygger skønnes at stige med 0,8-1,5 % i 2030 og med 3,2-5,5 % i 2050 (en stigning i BNP på op til 280 mia. EUR i 2030 og op til 1 490 mia. EUR i 2050).

Figur 2. Virkningen på BNP pr. indbygger af at udligne forskellene i erhvervsfrekvensen

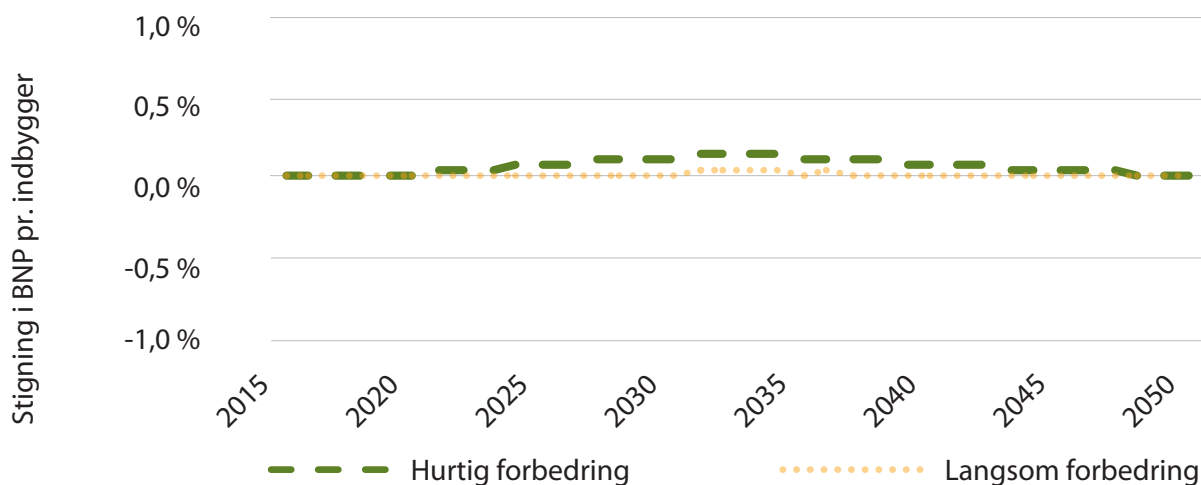

Forbedringer i ligeløn mellem mænd og kvinder ville medføre en stigning på 0-0,2 % i BNP pr. indbygger i perioden 2030-2050. En reduktion af forskellene mellem kvinders og mænds løn har kun ringe indvirkning på BNP, hvilket skyldes modsatrettede makroøkonomiske virkninger. Højere lønninger til kvinder afføder en stigning i husholdningernes realindkomster og forbrug, men samtidig øger de også virksomhedernes omkostninger. På lang sigt sætter virksomhederne priserne i vejret for at genskabe rentabiliteten, hvilket igen reducerer husholdningernes realindkomster og lægger pres i nedadgående retning på produktionen og BNP fra ca. 2040.

Fokus på BNP alene vil sandsynligvis sløre andre positive virkninger af en indsnævring af forskellene mellem kvinders og mænds løn. En stigning i kvinders lønninger vil med sandsynlighed sænke fattigdomsprocenten for kvinder og reducere forskellene i alderspension mellem kvinder og mænd (EIGE, 2016). En reduktion i forskellene mellem kvinders og mænds løn kan også give kvinder større selvtillid og sætte dem i stand til at få større ansvar på arbejdspladsen og dermed give dem adgang til ledende stillinger (Booth, 2003). Alt i alt er en større deltagelse af kvinder på arbejdsmarkedet og ligestilling på lønområdet afgørende for at sikre en samlet beskæftigelsesrate for kvinder og mænd på mindst 75 % og fremme inklusiv, intelligent og bæredygtig vækst.

^(?) Ved potentielt output, eller økonomiens potentielle produktionskapacitet, forstås det maksimale økonomiske output, når alle ressourcer er fuldt udnyttet.

Figur 3. Virkningen på BNP af at reducere forskellene mellem kvinders og mænds løn

Kvinder har lavere beskæftigelsesprocenter og tjener mindre i forhold til mænd

Beskæftigelsesprocenten for kvinder i EU var 64,3 % i 2015 sammenholdt med 75,9 % for mænd ⁽³⁾.

Kvinder har tendens til at påtage sig langt mere ubetalt arbejde end mænd, herunder omsorgsforpligtelser over for børn og ældre slægtninge. De deltager mindre i arbejdsmarkedet og/eller er tvunget til at forfølge en lavere karriereprofil. Trods den seneste stigning i Europa i kvindernes erhvervsfrekvens er den gennemsnitlige kønsbestemte forskel i erhvervsfrekvensen fortsat 15 %, og forskellene på nationalt niveau er til tider langt højere. Forskellene i erhvervsfrekvensen udmønter sig dernæst i en lavere beskæftigelse for kvinder.

I 2014 lå bruttotimelønnen for kvinder i EU i gennemsnit 16,1 % under mænds ⁽⁴⁾.

Kønsuligheden på arbejdsmarkedet forværres af forskelle i kvinders og mænds lønninger. Trods teknologiske forandringer ⁽⁵⁾ og lovgivning, der skal sikre lige løn for kvinder og mænd, er der stadig forskel mellem kvinders og mænds lønninger her i det 21. århundrede. De varierer også stærkt fra medlemsstat til medlemsstat.

Kønsbestemte forskelle på beskæftigelsesområdet og lønforskelle har deres udspring i forskellige uligheder, der påvirker kvinder hele livet igennem.

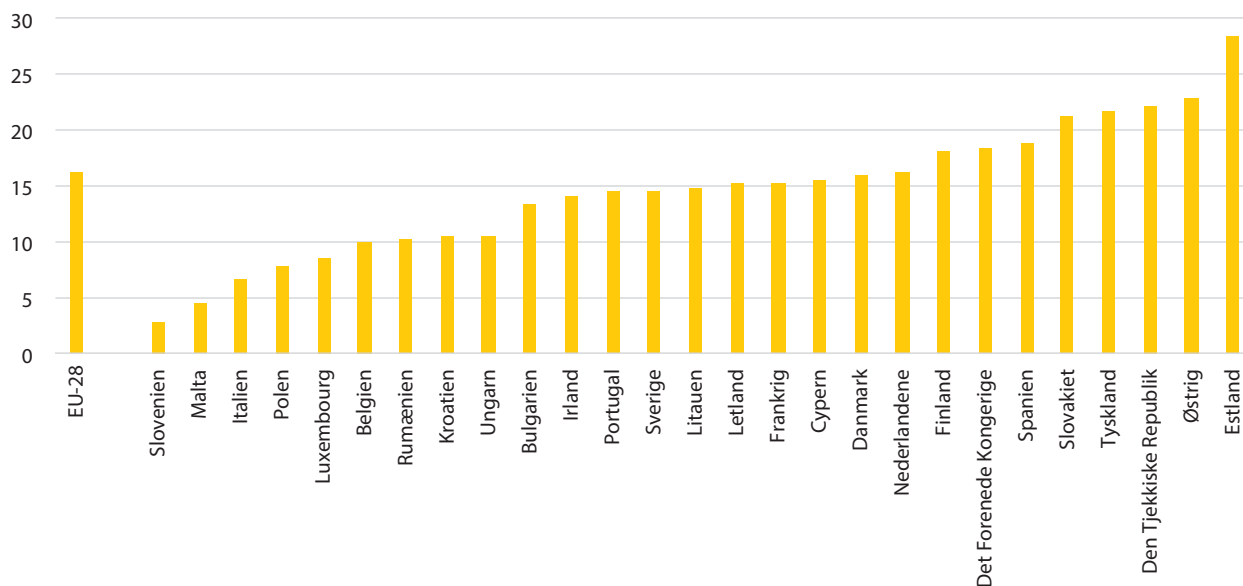
- Kønsopdeling inden for uddannelse og på arbejdsmarkedet:** Kvinder synes at være overrepræsenteret på studier, uddannelsesprogrammer og i ansættelser, hvor lønningerne er lavere end i de jobfunktioner, der primært udføres af mænd.
- Kønsopdeling på arbejdsmarkedet,** både horisontalt (forskellige sektorer og ansættelsesforhold) og vertikalt (forskellige niveauer af ansvar eller stillinger).
- Karriereafbrydelser** på grund af barselsorlov.
- Ulige fordeling af ulønnet husligt arbejde og omsorgsopgaver:** Kvinder påtager sig sandsynligvis langt mere ubetalt arbejde end mænd, herunder omsorgsforpligtelser over for børn og ældre slægtninge. Dette påvirker deres muligheder for at deltage på arbejdsmarkedet og begrænser deres karriereforløb.

⁽³⁾ Eurostat definerer beskæftigelsesprocent som »den del af den arbejdsdygtige befolkning, som er i beskæftigelse«. For yderligere oplysninger henvises til: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics

⁽⁴⁾ Bemærk: De omtalte data er de senest tilgængelige data fra Eurostat på tidspunktet for udarbejdelsen af denne publikation. For yderligere oplysninger og opdateringer henvises til: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

⁽⁵⁾ Teknologiske fremskridt på arbejdspladsen har gjort ikke-manuelle færdigheder mere efterspurgt end manuelle færdigheder, hvilket har været med til at få kvinders relative lønninger til at stige (Black and Spitz-Oener, 2010).

Figur 4. Den ukorrigerede kønsbestemte lønforskel, 2014 (forskellen mellem den gennemsnitlige bruttotimeløn for kvindelige og mandlige medarbejdere som en procentsats af mænds bruttoløn)

Kilde: Eurostat (tsdsc340).

Kønsforskellene på beskæftigelsesområdet og kønsbestemte lønforskelle koster mange penge

De samlede omkostninger ved en lavere beskæftigelse for kvinder i EU udgjorde 370 mia. EUR i 2013, svarende til, 2,8 % af EU's BNP.

Omkostningerne ved kvinders lavere beskæftigelsesgrad beregnes ved at medtage deres mistede indtjening og velfærdsydelser og offentlige finansieringsomkostninger, såsom individuelle overførselsindkomster og sociale ydelser. Afhængigt af en kvindes uddannelsesniveau skønnes omkostningerne ved udelukkelse fra arbejdsmarkedet i denne kvindes erhvervsaktive alder at udgøre mellem 1,2 mio. EUR og 2 mio. EUR (Eurofound, 2016).

Der findes kun ganske lidt dokumentation for en direkte økonomisk virkning af kønsbestemte lønforskelle, men undersøgelser viser, at kvinders manglende ligeløn ikke alene går ud over kvinder, men også er en omkostning for hele samfundet. Der er en stærk sammenhæng mellem kønsbestemte lønforskelle, børnefattigdom, manglende kvalifikationer og omkostninger for økonomien på grund af den manglende udnyttelse af kvinders færdigheder.

Kønsuligheder på arbejdsmarkedet har negative konsekvenser for kvinders indkomst, herunder løn og arbejdsmarkedspensioner. Dette kan igen potentielt systematisk underminere kvinders økonomiske uafhængighed og gøre dem mere udsatte for fattigdom og social udstødelse (EIGE, 2016).

Referencer

Black, S. E. og Spitz-Oener, A. (2010): *Explaining women's success: technological change and the skill content of women's work*. The Review of Economics and Statistics. Vol. 92 (No 1). S. 187-194.

Booth A.; Burton, J. og Mumford, K. (2003): *The position of women in UK academic economics*. The Economic Journal. Vol. 110. S. 312-333.

Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound) (2016): *The gender employment gap: challenges and solutions* (Forskellen i mænds og kvinders beskæftigelsesfrekvens: Udfordringer og løsninger). Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. Findes på: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2016/labour-market/the-gender-employment-gap-challenges-and-solutions>

Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) (2016): *Poverty, Gender and Intersecting Inequalities — Review of the implementation of an area A: Women and poverty of the Beijing Platform for Action* (Fattigdom, kønsbestemte og sammenfaldende uligheder i EU — Gennemgang af gennemførelsen af område A: Kvinder og fattigdom i Beijinghandlingsprogrammet). Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg. Findes på: http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/tj_pubpdf_mh0416244enn_pdfweb_20161208181320.pdf

Om undersøgelsen

Undersøgelsen af de økonomiske fordele ved ligestilling er enestående i EU-sammenhæng. Den er den første af sin art, der anvender en solid økonometrisk model til vurdering af en bred vifte af makroøkonomiske fordele ved ligestilling på flere brede områder såsom uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforhold.

De samlede resultater af undersøgelsen viser, at mere ligestilling ville medføre:

- mellem 6,3 og 10,5 millioner yderligere job i 2050, hvoraf ca. 70 % ville blive besat af kvinder
- positive virkninger for BNP, som vil blive øget over tid
- en stigning i BNP pr. indbygger på op til næsten 10 % i 2050.

I forbindelse med undersøgelsen blev den makroøkonomiske model E3ME anvendt til at anslå de økonomiske virkninger af forbedringer af ligestillingen. E3ME er en empirisk makroøkonomisk model, der er specielt skræddersyet til modelresultater på EU-plan og medlemsstatsplan.

Resultaterne af undersøgelsen af de økonomiske fordele ved ligestilling i EU omfatter ni publikationer:

1. Litteraturgennemgang: eksisterende dokumentation om sociale og økonomiske fordele ved ligestilling og metodologiske tilgange (*Literature review: existing evidence on the social and economic benefits of gender equality and methodological approaches*)
2. Oversigter fra EU og EU-medlemsstaterne (*EU and EU Member State overviews*)
3. Rapport om den empiriske anvendelse af modellen (*Report on the empirical application of the model*)
4. Hvordan dokumentationen blev tilvejebragt: orienterende note om den teoretiske ramme og model (*How the evidence was produced: briefing paper on the theoretical framework and model*)
5. Hvordan dokumentationen blev tilvejebragt: faktablad om den teoretiske ramme og model
6. Økonomiske virkninger af ligestilling i relation til den politiske situation i EU: orienterende note
7. Økonomiske virkninger af ligestilling: orienterende note
8. Hvordan ligestilling inden for STEM-uddannelse fører til økonomisk vækst: orienterende note
- 9. Hvordan mindskelse af kønsbestemt arbejdsmarkedsdeltagelse og lønforskelle fører til økonomisk vækst: orienterende note**

Alle publikationer, detaljerede undersøgelsesresultater og metoder findes på EIGE's websted.

Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) er EU's videnscenter for ligestilling mellem kønnene. EIGE støtter beslutningstagerne og alle relevante institutioner i deres bestræbelser på at gøre ligestilling mellem mænd og kvinder til virkelighed for alle europæere ved at stille specifik ekspertise og sammenlignelige og pålidelige data om ligestilling mellem kønnene i Europa til rådighed for dem

Yderligere oplysninger:

Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE)

Gedimino pr. 16

LT-01103 Vilnius

LITAUEN

+370 52157444

E-mailadresse: eige.sec@eige.europa.eu

<http://eige.europa.eu>

<http://www.twitter.com/eurogender>

<http://www.facebook.com/eige.europa.eu>

<http://www.youtube.com/eurogender>

<http://eurogender.eige.europa.eu/>

Publikationskontoret

ISBN 978-92-9470-127-5
doi:10.2839/34260